

UGLJEŠA ŠAJTINAC, *HUDDERSFIELD*, RED. RENE MEDVEŠEK, ZKM

Bilanca gnjeva i očaja

Završni dramatični prizor, koji točno sublimira sadržaj predstave o problemima društva i pojedinca koji u tom društvu pokušava razumjeti sebe, znak je da nije riječ samo o dobroj predstavi nego i o dobru tekstu i uspješnoj režiji. Upravo to je *Huddersfield* srbijanskoga dramatičara Uglješe Šajtinca, u hrvatskoj adaptaciji i dramaturškoj obradi Tomislava Zajca, scenografskoj opremi Tanje Lacko, kostimima Doris Krišić i režiji Renea Medveška, premijerno izveden 27. listopada na pozornici Zagrebačkoga kazališta mladih.

Rijetko je kada na hrvatskim kazališnim pozornicama neki prizor tako točno, slikovito i dojmljivo uspio sublimirati disfunkcionalnu obitelj i gnjevnu bilancu njezinih aktera, a upravo se to dogodilo u ZKM-ovoj predstavi s prizorom u kojem glavni lik, psihoticima uništen Ivan, susjedu, u svemu životno sjebanu Racu, daruje svoje umjetničko djelo *Lijepa naša* – izmodeliranu glavu s krikom na usnama, sličnu Munchovu *Kriku*.

Koliko god se naši takozvani moderni kazalištarci, koji se bave zbiljom, upinjali deziluzioniranu stvarnost pretočiti u predstavu o vremenu i prostoru, to uglavnom ne uspijevaju jer najčešće, umjesto stvarnosti transponirane u umjetnost, "odlutaju" u suviše i potrošene projekcije prošlosti ili površnu političku interpretaciju tranzicije kojoj su manje bitne činjenice od konstrukcija. A konstrukcije, bez obzira na njihovu asocijativnost i aktualitet, obično se ne rade zbog umjetnosti. Tomu su se na sreću uspješno othrali i srbijanski dramatičar Šajtinac, i adaptator i dramaturg Zajec, a i redatelj Medvešek.

Umjesto eskapizma i lako prepoznatljivih, životno sveprisutnih činjenica, oni su zakopali dublje, njih su zanimali uzroci očitih činjenica, aporije života, a ne površne manifestnosti. Učinili su to promišljeno, svjesni da su od izvanjskih naturalističkih manifestnosti posljedice kudikamo kazališno

Huddersfield predočava sudbinu četiriju prijatelja i njihovih suputnika koji vegetiraju na rubu apatije i očaja

zanimljivije i uvjerljivije, dramski bogatije i izvedbeno dramatičnije. Posljedice dramskično rastvaraju urušavanje čovjeka; njegov život lišen dostojanstva koje je ovdje i sada – u dobu razarajuće globalizacije svega mislećega u korist materijalističkoga i hedonističkoga – manje cijenjeno čak i od banalna trošenja života.

To se itekako očituje kada se snažna uprišćenost onoga s pozornice umjesti u (prepoznatljivu) zbilju – u likove čije su sudbine u mnogočemu identične i sadržaj priče čine suvišnim – jer tada njihove egzistencije, njihova muka i lošovi u predstavi postaju strašno upozorenje, besperspektivni, dramatični. S njima se urušava misleći pojedinac koji je pristao na dramu vlastitih nesporazuma; tada počinje razumijevati sebe, svoju svakodnevicu, obitelj i prijateljstva, uvjerenja i (ne)solidarnost.

Jer su bitne posljedice – nije važno je li

iz bijede egzistencije koja brutalno vuče na dno sve koji vjeruju u ušminkani život.

Ljude takvih sudbina susrećemo svakodnevno i svagdje gdje se osjeća besperspektivnost, siromaštvo, tjeskoba i strah od suočenja sa stvarnošću i ponavljanjem već proživljenoga i preživljenoga. Ona je zrcalo okrutnosti života u svijetu bez empatije i solidarnosti, koji svakodnevno proizvodi nove očajnike. Kako se događa posvuda i sada, *Huddersfield* kritički govori i o našoj odgovornosti, koja uglavnom ne mari za žrtve kakva je nesretni Ivan koji se "hrani" lijekovima i onda nam tako "ljekovit" ponudi odgovor u obliku skulpture s čijeg lica vrišti nečujni krik. Jesu li njegov život i njegova skulptura poruka nama?

Odgovor na to krucijalno pitanje uvjerljivo su ponudili svi autori te iznimne i ovom trenutku potrebne predstave. Teško je izvagati tko više. Ali, s obzirom da u hrvatskom teatru nerijetko i genijalan tekst krivo pročitaju i olako upropaste loši redatelji, ipak najveće zasluge pripadaju redatelju Medvešku. On je odgonetnuo i režijski uobličio predstavu u kojoj se nije izgubio dubinski smisao ni poruka drame.

A onda i glumci, svi odreda, jer su u glumljenim ulogama pronašli odgovore na probleme koje i sami osjećaju, kojima su izrazili i vlastite stavove. Posrećilo im se da su sadržaj mogli prepoznati i kao svoje probleme, što se baš često ne događa na hrvatskim pozornicama na kojima se glumci najčešće moraju podložiti redateljskom egzibicionizmu umjesto glumačkoj kreativnosti. I Filip Nola, i Adrian Pezdirc, i Tina Orlandini, i Robert Budak, i Dado Ćosić, a osobito Damir Šaban i dramaturški najekspoziraniji Mateo Videk, dojmljivom kreativnošću pridonijeli su iznimnosti predstave. Jasnoći njihovih izgovorenih misli itekako je pripomogla jezična savjetnica Đurda Škavić.

ANDRIJA TUNJIĆ